05/07/2020

Κυριακή Δ’ Ματθαίου: Το Ευαγγελικό Ανάγνωσμα

/ Ορθόδοξες Προβολές

Ευαγγελικό Ανάγνωσμα: Ματθ. η’ 5-13

Πρωτότυπο Κείμενο

«Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐλθόντι τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθεν αὐτῷ Ἑκατόνταρχος, παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἑκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ

βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ Ἑκατοντάρχῳ· Ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ».

Νεοελληνική Απόδοση

«Μόλις μπήκε ο Ιησούς στην Καπερναούμ, τον πλησίασε ένας εκατόνταρχος, που τον παρακάλεσε λέγοντας: «Κύριε, ο δούλος μου είναι κατάκοιτος στο σπίτι, παράλυτος, και υποφέρει φοβερά». Και ο Ιησούς του λέει: «Εγώ θα έρθω και θα τον θεραπεύσω». Ο εκατόνταρχος του αποκρίθηκε: «Κύριε, δεν είμαι άξιος να σε δεχτώ στο σπίτι μου• πες όμως μόνο ένα λόγο, και θα γιατρευτεί ο δούλος μου. Κι εγώ είμαι άνθρωπος κάτω από εξουσία κι έχω στρατιώτες στη διοίκησή μου λέω στον ένα “πήγαινε” και πηγαίνει, και στον άλλο “έλα” και έρχεται, και στο δούλο μου “κάνε αυτό” και το κάνει». Όταν τον άκουσε ο Ιησούς, θαύμασε κι είπε σ’ όσους τον ακολουθούσαν: «Σας βεβαιώνω πως τόση πίστη ούτε ανάμεσα στους Ισραηλίτες δε βρήκα. Και σας λέω πως θα ‘ρθουν πολλοί από ανατολή και δύση και θα καθίσουν μαζί με τον Αβραάμ και τον Ισαάκ και τον Ιακώβ στο τραπέζι της βασιλείας των ουρανών, ενώ οι κληρονόμοι της βασιλείας θα πεταχτούν έξω στο σκοτάδι• εκεί θα κλαίνε, και θα τρίζουν τα δόντια τους». Ύστερα είπε στον εκατόνταρχο ο Ιησούς: «Πήγαινε, κι ας γίνει αυτό που πίστεψες». Και γιατρεύτηκε ο δούλος εκείνη την ώρα».

Σχολιασμός

Ο Ευαγγελιστής Ματθαίος αναφέρει στην ευαγγελική περικοπή τη συνάντηση του Ιησού με κάποιο Ρωμαίο στρατιωτικό και το θαύμα της θεραπείας του δούλου του εκατόνταρχου. Το θαύμα, αυτό της θεραπείας του δούλου του εκατόνταρχου, έγινε αμέσως μετά την επί του όρους ομιλία. Αξιοσημείωτο στο θαύμα αυτό του Ιησού Χριστού, είναι ότι αυτό έγινε χάρη στη θαυμαστή πίστη ενός ειδωλολάτρη αξιωματικού του ρωμαϊκού στρατού, ο οποίος έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον για τη θεραπεία του δούλου του. Το αξιοσημείωτο είναι, ότι δεν ενδιαφέρθηκε για τη θεραπεία ενός συγγενικού του προσώπου, αλλά για το δούλο του. Είναι μάλιστα άξιο αναφοράς ότι την εποχή εκείνη οι δούλοι δεν είχαν καμιά αξία.

Θα σταθούμε στο σχολιασμό αυτό σε δύο χαρακτηριστικά για τα οποία επαινείται ο εκατόνταρχος από τον Χριστό. Ο εκατόνταρχος της ευαγγελικής περικοπής, διακατέχεται από δύο σημαντικές αρετές για την πνευματική ζωή τη δική του, αλλά που πρέπει να χαρακτηρίζουν κάθε άνθρωπο, την ταπείνωση και την πίστη. Έτσι, έκανε πράξη αυτό που γράφει ο απόστολος Ιάκωβος: «Δείξε μου την πίστι σου από τα έργα σου» (Ἰακ.2: 18). Ο άγιος Νεκτάριος αναφέρει για την πίστη «Πίστις! Θείον δώρον, καρπός της θείας αποκαλύψεως, διδάσκαλος των θείων

αληθειών, κλίμαξ ουρανού και γης, σύνδεσμος Θεού και ανθρώπων».

Ο εκατόνταρχος έχοντας μεγάλη πίστη ζητά από το Χριστό με ένα του λόγο, ο οποίος είναι αρκετός για να θεραπευθεί ο δούλος του. Για τη βεβαιότητά του αυτή, ότι ένας λόγος είναι αρκετός το δικαιολογεί με ένα απλό και αναντίρρητο τρόπο, όπως οι στρατιώτες υπακούουν στις εντολές του αξιωματικού και σπεύδουν να τις εκτελέσουν, πόσο μάλλον θα υπακούσει η ίδια η φύση στο θέλημα του Δεσπότη και Δημιουργού της. Ο εκατόνταρχος, βέβαια, χρησιμοποιεί μία εικόνα του επαγγέλματός του, την υπακοή των κατώτερων στρατιωτικών στους ανώτερους, για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το ίδιο ισχύει και πρέπει να εφαρμόζεται στις σχέσεις Θεού και ανθρώπων. Οι άνθρωποι πρέπει να υπακούουν στο θέλημα του Θεού. Ο ίδιος ο Χριστός μας διαβεβαίωσε για τη δύναμη που έχει η πίστη στον άνθρωπο: «αμήν γαρ λέγω υμίν, εάν έχητε πίστιν ως κόκκον σινάπεως, ερείτε τω όρει τούτω• μετάβηθι εντεύθεν εκεί και μεταβήσεται και ουδέν αδυνατήσει υμίν» (Ματθ. 17:20).

Ο Κύριος αποκαλύπτοντας την πραγματική πίστη που είχε ο εκατόνταρχος, του αναγγέλλει ότι θα έρθει στο σπίτι του. Ο Ρωμαίος αξιωματικός αναγνωρίζοντας την αναξιότητά του να δεχθεί το Σωτήρα του κόσμου στην οικία του, ομολογεί: «Ουκ ειμί ικανός, ίνα μου υπό την στέγην εισέλθεις». Παρόλο που είναι άνθρωπος διακεκριμένος ανάμεσα στο ρωμαϊκό στρατό, αναγνωρίζει ότι και ο ίδιος ενώπιον του Θεού είναι μικρός και ασήμαντος, ανάξιος, όπως ομολογεί, για να τον επισκεφθεί ο Υιός του Θεού.

Η ταπείνωση του είναι τόσο μεγάλη, γιατί, αν και ειδωλολάτρης, που ήταν και δεν μεγάλωσε με τις παραδόσεις και τις διδαχές της αληθινής πίστεως στον ένα Θεό, όπως ένας Ισραηλίτης της εποχής εκείνης, εν τούτοις, έχει επίγνωση της αμαρτωλότητάς του και θεωρεί ανάξιο τον εαυτό του ώστε να δεχθεί τον Κύριο στο σπίτι του. Η ταπείνωση αυτή του εκατόνταρχου θα μπορούσε να ενταχθεί στις κατηγορίες των ανθρώπων με ταπεινό φρόνημα, όπως τις περιγράφει άγιος Ιωάννης της Κλίμακος. «Άλλη η των πενθούντων σκυθρωπή ταπείνωσις, και ετέρα η των έτι αμαρτανόντων του συνειδότος κατάγνωσις και άλλη η τοις τελείοις δι’ ενεργείας Θεού προσγινομένη μακαρία πλουτου ταπείνωσις» (Κλίμαξ 5:9).

Το ταπεινό φρόνημα και η αυτογνωσία για την αμαρτωλότητά μας έναντι της αγιότητας του Θεού είναι μεγάλη αρετή, υψοποιός δύναμη, θεμέλιον αρραγές απασών των αρετών, οδηγός ηθικής ανυψώσεως, μέσον της προς τον Θεόν φιλίας και επικοινωνίας, (Το γνώθι σαυτόν. Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως). Η ταπείνωση μας προκαλεί μέγιστη ωφέλεια διότι μας παρέχει την σωτηρία της ψυχής μας, «Εταπεινώθην και έσωσε με ο Κύριος» λέγει ο Δαβίδ, ενώ ο Ίδιος ο Κύριος ημών

Ιησούς Χριστός μας αναφέρει, «όστις ουν ταπεινώσει εαυτόν ως το παιδίον τούτο, ούτος εστίν ο μείζων εν τη βασιλεία των ουρανών» (Ματθ. 18:5).

Η ταπείνωση στον άνθρωπο πρέπει να είναι ειλικρινής και αυθεντική και όχι επίπλαστη και υποκριτική. Ο άγιος Ισαάκ ο Σύρος αναφέρει ότι μερικοί άνθρωποι φαίνονται εκ της φύσεως των πράοι και ταπεινοί, άλλοι ταπεινώνουν τη σκέψη των, σκεπτόμενοι συνεχώς τις αμαρτίες και τις πτώσεις των, αλλά καμία απ' αυτές τις περιπτώσεις δεν είναι η αληθινή ταπείνωση, όπως μας λέγει: «Δεν είναι ο καθένας από τη φύση του πράος, γαλήνιος και ήσυχος ή ότι έφθασε στον ύψιστο βαθμό της ταπεινοφροσύνης... ούτε αυτός που σκέπτεται τις πτώσεις και αμαρτίες του είναι ταπεινόφρων, αλλά εκείνος που έχει κάτι μέσα του άξιο προβολής και υπερηφάνειας και δεν υπερηφανεύεται, και θεωρεί τον εαυτό του χώμα και στάχτη. Εάν κάποιος με τη χάρη του Θεού έφθασε σε σημείο να νικά όλα τα κακά πνεύματα και δεν του διαφεύγει καμία αρετή ή αγαθό έργο πού να μη το επιτέλεσε και μετά απ' αυτά αισθάνθηκε τον εαυτό του ότι έλαβε αυτό το χάρισμα της ταπεινώσεως, όταν το Άγιο Πνεύμα συμμαρτυρεί με το δικό του πνεύμα, κατά τον λόγο του Αποστόλου Παύλου, τότε αυτό βεβαίως είναι τελειότης της ταπεινοφροσύνης» (Λόγος 20ος Αγίου Ισαάκ του Σύρου). Γι' αυτό κάθε άνθρωπος πρέπει να ασφαλίζει τον εαυτό του με την ταπείνωση, γιατί «εν τη υπερηφανεία απώλεια και ακαταστασία πολλή, ενώ η ταπείνωση είναι θείος μαγνήτης, που φέρνει στον άνθρωπο όλα τα χαρίσματα και τις ευλογίες του Θεού» (Βίος Γέροντος Παϊσίου του Αγιορείτου. Ιερομονάχου Ισαάκ).

Ο απόστολος των εθνών Παύλος δίνει εντολή στους εκλεκτούς να ενδυθούν ως ένα πνευματικό ένδυμα την ταπεινοφροσύνη, «Ενδύσασθε ουν, ως εκλεκτοί του Θεού άγιοι και ηγαπημένοι, σπλάγχνα οικτιρμού, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν» (Κολ. 3:12). Ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής μας διδάσκει ότι η ταπείνωση γεννάται στην καρδιά του ανθρώπου από την πίστη και τον φόβο του Θεού: «Αυτός που πιστεύει φοβάται και αυτός που φοβάται ταπεινώνεται». Αυτή η ταπείνωση και αυτή η πίστη πολλές φορές απουσιάζει από τους ανθρώπους που θεωρητικά βρίσκονται πιο κοντά στον Θεό. Ίσως επειδή θεωρούμε τον εαυτό μας ως εκλεκτό λαό του Θεού και επειδή βρισκόμαστε μέσα στην Εκκλησία, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι είμαστε σωσμένοι, ούτε καθαροί, ούτε άγιοι. Δεν αρκεί κανείς να εισέλθει στο λουτρό για να καθαριστεί, αλλά είναι απαραίτητο να αναγνωρίσει ότι δεν είναι καθαρός και στη συνέχεια να λουστεί.

Και στο σημείο αυτό, της αυτογνωσίας και της ταπείνωσης, συχνά υπολειπόμαστε εμείς που βρισκόμαστε κάτω από την χάρη του Θεού, ενώ οι μακράν διατηρούν έστω το δέος και τον σεβασμό απέναντι στην ιερότητα του μυστηρίου της Εκκλησίας. Και από τη στιγμή που υπάρχει έλλειμμα ταπεινώσεως, υπάρχει και

έλλειμμα πίστεως. Γιατί χωρίς ταπείνωση, το κάθε αίτημά μας προς τον Θεό δεν αποτελεί ικεσία, αλλά απαίτηση, η οποία δεν στηρίζεται στην αγάπη του Θεού αλλά στη δική μας αυτοεκτίμηση και υπερηφάνεια.